І чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-5237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 134. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ЛИПНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 19, 1961 No. 134 VOL. LXVIII.

КОНГРЕСОВА КОМІСІЯ РЕКОМЕНДУЄ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

ПЛЯНУЮТЬ ЗМЕНШИТИ ПОДАТКИ ВІД ПРОМИСЛОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Вашингтон. — Палатна Комісія Способів і Засобів 17-го липня ухвалила законопроєкт, згідно з яким треба б зменшити податки від інвестицій у фабрики і в нове фабричне влаштування, щоб цим способом скріпити економіку країни та створити нові варстати праці. Але дехто з економістів гадає, що зменшення податків від інвестицій не створить нових варстатів праці для робітників, бо власники фабрик набудуть нові машини, які зможуть працювати з меншим числом робітників, і внаслідок механізації праці число затруднених робітників зменшиться, а не збільшиться. Цей законопроєкт має піти під наради повної Палати Репрезентантів на початку серпня, і є певні вигляди, що Палата його ухвалить. Але немає виглядів на те, що і Сенат ще в цьому році зможе ухвалити цей законопроєкт. Прийнятий Комісією Способів і Засобів законопроєкт є дещо зміненим урядовим проєктом про зменшення податків тим промисловцям, які рішилися на більші інвестиції в розбудову нових фабрик та в нові машини. Згідно з цим проєктом мали б зменшити на 8% податок від промислових інвестицій. І вак велика компанія, яка видала $100.000 на фабричне влаштування, зможе відтягнути собі $8.000 від своїх податків, а мала фірма, яка, наприклад, купила собі новий холодільник за $600, зможе також відтягнути 8%, це значить $48 від податків за 1961-ий рік. Передбачають, що коли б Конґрес прийняв цей законопроєкт в цьому році, то державна скарбниця втратила б на податках коло $1.100.000.000. Уряд пропонував зменшити податки від інвестицій на %30, і тоді втрати державної скарбниці були б ще більші. Уряд плянував цю втрату покрити з інших податків. Але Комісія Способів і Засобів вирішила менше зниження податків. Вона поробила ще й інші обмеження в урядовому проєкті. І так, більші компанії, які заробляють по більше, як $100,000 річно, зможуть зменшувати свої податки тільки від половини своїх інвестицій.

МекАртур звітуватиме Президентові про поїздку до Філіппін

Гаянніс Порт, Массачусетс. — В четвер 20-го липня президент Кеннеді гоститиме другим сніданком генерала армії Даґлеса МекАртура, який вернувся з поїздки до Філіппін, де він брав участь в 15-річчі з дня самостійности цієї держави. Секретар Білого Дому П'єр Салінґер повідомив, що Президент наказав летунству відвезти генерала МекАртура на Філіппіни та привезти до ЗДА. Генерал зустрінеться з Президентом вже вдруге, бо перший раз відвідав був Президент МекАртура 28-го квітня після невдачі з кубинською інвазією, що відбулася 17-го квітня. Салінґер заявив, що не знає, чи Президент буде обговорювати з генералом МекАртуром справу оборони цієї країни. Біля мешкання Президента є збільшена секретна служба, бо пасажир на літаку, що прилетів із Ліми в Перу Волес Гайнце-Яйґенс заявив, що їде на зустріч із Президентом. Після цієї заяви він зник на летовиці в Ню Йорку.

Кеннеді відклав зміни в уряді; Бовлес залишається на своєму пості

Вашингтон. — 16-го липня з урядових кол повідомляли, що має зрезиґнувати зі свого становища державний підсекретар Честер Бовлес, але 17-го липня відбулася конференція між Бовлесом і президентом Кеннеді, і після того пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив журналістам, що покищо не буде жадних змін в державному департаменті. Давніше Салінґер відмовлявся говорити в цій справі, з чого можна було вносити, що Президент плянував позбутися Бовлеса з державного департаменту і мав пропонувати йому зайняти пост амбасадора в якійсь державі Латинської Америки. В політичних колах гадають, що Бовлесові допомогло те, що проти нього виступила преса, і Президент не хотів його звільняти в тому часі, коли його публічно критикували. Також і державний секретар Дін Раск, який конферував із Президентом, заявив, що не має нічого проти Бовлеса.

ПОМЕР СЛАВНИЙ БЕЙЗБОЛІСТ — ТАЙ КОББ

Атланта, Джорджія. — 17 липня помер славний бейзболіст 74-літній Тай Кобб, який є першим в бейзболовій Галі Слави, і якого вважають за найбільшу бейзбольову зірку в історії цього спорту. Він почав був свою славну кар'єру в 1905-му році. Він грав 22 роки з дітройськими „Тайґерами" і 2 роки з філядельфійськими „Атлетами", і після того його вибрали в 1936 році до Галі Слави. Помер від недуги пістряка простати.

В АМЕРИЦІ

● **Конгрес ухвалив** законопроєкт про очищування води і в дні 15-го липня вислав до підпису Президента. Згідно з цим проєктом уряд має видати $570 мільйонів на очищування води в цілій країні.

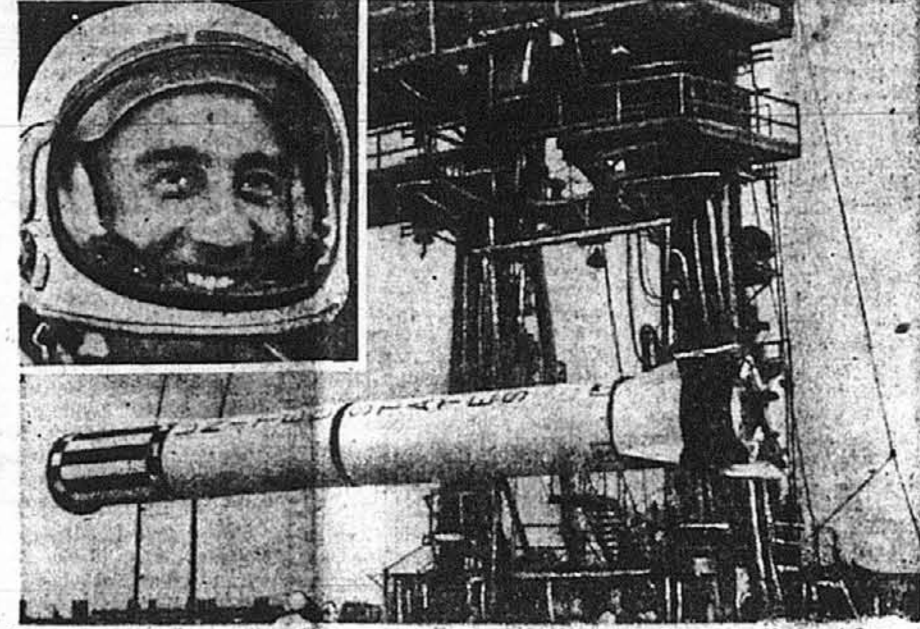
● **Республіканський** конґресмен із Ню Йорку Джан Р. Пілліон вислав листа до щоденника „Известия" в Москві, в якому перестерігає совєтських ватажків, щоб не сподівалися американської уступчивости в теперішній світовій кризі. Конґресмен написав в своєму листі: „Коли ЗДА збудяться і вирішать почати війну проти комуністичних партій, і почнуть користуватися такою зброєю, якої вживають комуністи, тоді ваша ера закінчиться". Про зміст цього листа повідомив конґресмен Пілліон у зв'язку з відзначуванням „Тижня Поневолених Націй", який почався 16-го липня.

● **30-річний** мурин із Ню Йорку Натан Боя 15-го липня переплив Ніяґарський водоспад 161 стопу заввишки в гумовій бочці і був тільки легко поранений. Він хотів показати, що негри не є дискриміновані в цій ділянці, бо досі тільки 4 білі особи зуміли переплисти цей водоспад. Його заарештували на канадійському боці, бо він незаконно „перейшов" канадійську границю.

● **Американське Адвокатське** Товариство повідомило, що в ЗДА є 286.003 особи, на 23,683 особи більше, як в 1958 році, які займаються правничими фахами, виконуючи працю суддів, адвокатів, професорів правничих факультетів або працюють як правники в урядових аґенціях. Ню Йорк має найбільше правників, бо аж 33,797, на другому місці йде Шикаго — 13,243, на третьому Вашинґтон — 12,693 де половина з цього числа працює в урядових аґенціях.

ДРУГИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ АСТРОНАВТ І РАКЕТА ГОТОВІ, ЧЕКАЮТЬ НА ПОГОДУ

Кейп Канаверал, Флорида. — У вівторок, 18-го липня, другий американський астронавт, капітан авіяції Вірджіл І. Ґріссом, мав вилетіти в космічні простори в ракеті Меркурі, але Адміністрація Аеронавтики і космічних просторів відклала цей лет на 24 години з огляду на погоду. Саме тоді, як капітан Ґріссом перейшов останню лікарську перевірку та приготовлявся до свого історичного лету, погода почала сильно погіршуватись і виникла небезпека, що хвилі дощу і хмар унеможливлять слідкування за ракетою, як і утруднять обсерваційні завдання астронавта. Цей вже другий з черги лет американського астронавта в космічні простори має бути майже точним повторенням першого, що його відбув командор Ален Шеперд 5 травня. Капітан Ґріссом полетить такою самою ракетою і на таку ж саму віддаль 115 миль від землі та перелетить приблизно 290 миль понад океаном. На випадок, якщо б капітан Ґріссом був безпосередньо перед випуском ракети з будь-яких причин недиспонований, його місце зайняв би полковник фльоти Джан Г. Глен, що також очікує в повній готовості, подібно, як очікував перед випуском ракети з командором Шепердом. У підготові до нового лету в космічні простори поважно поліпшено та вдосконалено кабіну астронавта, що цим разом має „образове вікно" замість попереднього періскопу, що дасть можливість астронавтові безпосередньо та краще і повніше робити свої спостереження під час лету. Як буде відповідна погода, ракета з другим американським астронавтом буде випущена в середу, 19-го липня, о год. 7-ій рано. Випуск ракети та слідкування за нею передаватимуть усі телевізійні стації.

Другий американський астронавт, капітан Вірджіл І. Ґріссом, і ракета „Меркурі Редстон" готові до лету в космічні простори.

ГУБЕРНАТОР РОКЕФЕЛЛЕР ЗАКЛИКАЄ ДО ВІДПОВІДНОГО ВІДЗНАЧЕННЯ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Ню Йорк. — Губернатор цього імперіяльного стейту Нелсон Рокефеллер видав окрему проклямацію, закликаючи населення до найширшого відзначення схваленого Конґресом і проголошеного Президентом країни Тижня Поневолених Націй, завданням якого є давати моральну і політичну піддержку всім тим народам, які борються за волю, та який має повторюватись кожного року, аж всі народи світу будуть вільні і незалежні. Проклямацію губернатора Рокефеллера прочитав генеральний прокуратор нюйоркського стейту Луіс Левковіц на окремій церемонії, яку влаштувала Екзекутивна Рада Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів та яка відбулася минулої неділі, 16 липня, о год. 7:30 ввечері в готелі Ню Йоркер з участю багатьох представників поневолених Москвою націй та запрошених гостей. Церемонію започаткував голова Екзекутивної Ради АП АБН Ігнат Білинський, підкреслюючи значення проголошеного в Америці Тижня Поневолених Націй та вказуючи на можливості практичного застосування політики визволення. Промовляв ще генеральний секретар АП АБН п. Чарлз Андреанський, після чого схвалено відповідні резолюції в справі напрямних американської закордонної політики у відношенні до поневолених Москвою націй. Текст резолюцій переслано президентові Кеннеді та членам Конґресу. Головною точкою церемонії був виступ генерального прокуратора Лефковіца, що відчитав проклямацію губернатора Рокефеллера про Тиждень Поневолених Націй в нюйоркському стейті і заклик до населення, щоб відзначило цей Тиждень відповідними церемоніями, і сам виголосив відповідну промову, підкреслюючи політичне значення і вартість Тижня Поневолених Націй саме тепер, як рабовласницька Москва новою кризою в Берліні намагається спровокувати новий світовий конфлікт. Між поневоленими націями Л. Лефковіц окремо назвав Україну. Церемонію, яку попередила пресова конференція з участю представників багатьох місцевих щоденників та крайових пресових аґенцій, започатковано і закінчено хвилиною мовчанки, що мала символізувати здавлене вільне слово і життя поневолених народів.

В ЙОНКЕРСІ ВІДБУЛАСЯ ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ ЛЕМКІВ ЗДА І КАНАДИ

Йонкерс, Н. Й. — В останню неділю, 16-го липня ц. р., в місті Йонкерс коло Ню Йорку в цій справжній столиці американських лемків, де триміщується видавництво „Лемківські Вісті", відбувся ювілейний з'їзд лемків, що проживають в Америці, для відзначення 25-річчя існування Організації Оборони Лемківщини та для заманіфестування вірности лемків для своєї вужчої батьківщини й готовости боротися за її український характер та невідцільний зв'язок із всією Україною. Маніфестаційно-мистецька програма відбулася у великій залі Рамп при Йонкерс Евеню. При співучасті 500 лемків та гостей з усіх сторін ЗДА та Канади голова Організації Оборони Лемківщини проф. Іван Сквіртнянський відкрив З'їзд промовою, в якій вказав на вагу лемківської справи та потребу об'єднати всіх лемків в їх організації. Про цілі тієї організації говорив редактор „Лемківських Вістей" Степан Женецький, а про значення лемків та Лемківщини для всієї української справи виголосив промову голова Контрольної Комісії ООЛ, гол. секретар УНСоюзу д-р Ярослав Падох, який назвав Лемківщину й її долю сумлінням всього українського народу, висловивши переконання, що Україна ніколи не зречеться права на Лемківщину, і що насильно виселені лемки повернуться в свою зелену верховину. Він склав також привіт від УККА, Комітету Пам'ятника Шевченкові та Українського Народного Союзу. Зворушливу промову виголосив лемківський діяч Теодор Копко з Гартфорду. На почесних місцях приміщено основників та визначних діячів лемківського руху в ЗДА. Мистецьку програму виповнили продукції духової оркестри СУРМА з Джерзі Ситі під орудою Івана Драґана мішаного хору та мандолінової оркестри СУМА з Йонкерсу під орудою О. Стефанчука, та дівочого хору з Бриджпорту під орудою Івана Хом'яка. Після схвалення резолюцій, які запропонував З'їздові ред. С. Женецький, відбулася розвагова частина З'їзду під звуки оркестри. Гимнами американським і українським розпочато цей вдалий і потрібний З'їзд, який попередила Служба Божа, відправлена в українській католицькій церкві св. Михаїла.

Тунісія вимагає, щоб Франція до 24 годин погодилася на евакуацію Бізерти

Туніс. — Президент Тунісії Габіб Бурґіба, виступаючи перед туніським Національним Зібранням в понеділок 17 липня ц. р., заявив, що Тунісія дає французькому урядові 24 години часу, значить, до вечора у вівторок дня 18 липня, висловити свою згоду на віддання Тунісії морської бази Бізерти і на прийняття туніських претенсій на частину території Сагари. Президент Бурґіба загрозив водночас із цим, що якщо в цій справі не наспіє у вівторок задовільна відповідь з Парижу, то туніські цивільні добровольці і військові резервісти оточать і заблькують французьку морську та летунську базу в Бізерті на побережжі Середземного моря і патруль із туніських військових добровольців вирушить у Сагару, щоб застромити туніський прапор на кордонному пункті 223, двадцять вісім миль на південь від теперішньої туніської границі в Форт Сент. Сповіщаючи про такий ультиматум, президент Бурґіба висловив докір вбік альжирських повстанців, що вони, одержуючи від Тунісії всю можливу допомогу, не підтримують туніських претенсій до Сагари та Бізерти. Виступав Бурґіба на кілька годин перед проголошенням повідомлення про відновлення переговорів між французьким урядом і альжирськими повстанцями і його ультиматум пояснюють, як намагання випередити альжирців, які стоять на становищі, що вся територія Сагари повинна перейти під суверенну владу Альжиру.

В четвер будуть відновлені переговори між Францією й альжирськими повстанцями

Париж. — Французький уряд й альжирські націоналісти проголосили в понеділок дня 17-го липня ц. р. повідомлення, що в четвер цього тижня будуть відновлені, після п'яти тижнів перерви, переговори в справі закінчення альжирської війни, яка увійшла вже в сьомий рік свого тривання. Четвергова зустріч відбудеться в Люґрен, на південному французькому березі Женевського озера. В політичних колах думають, що на хід цих переговорів і на їх вислід вплине у великій мірі виступ туніського президента Бурґіби з вимогою віддати Тунісії базу Бізерту та частину території Сагари, щодо якої заявляють свої претенсії теж альжирські націоналісти. Альжирські націоналісти побоюються, що туніський ультиматум ускладнить ситуацію й евентуальні французько - туніські переговори припізнять визволення Альжиру. Досі немає ніяких даних на те, щоб котрась із сторін у французько - альжирських переговорах зрезиґнувала із своїх тих чи інших вимог. Французький уряд буде репрезентований у Люґрен Люї Жоксе, французьким міністром для альжирських справ і альжирським націоналістом Крімом Белькасемом, міністром закордонних справ в альжирському тимчасовому уряді.

Папа Іван XXIII закликає багаті нації допомагати вбогим народам

Ватикан. — У своїй проголошеній дня 14 липня ц. р. енцикліці „Матер ет маґістра" („Мати і вчителька"), про суспільні проблеми модерного світу, Папа Іван XXIII висловив конечність допомоги недорозвиненим та відсталим країнам, але не для того, щоб творити якусь „нову форму колоніялізму", чи поширювати матеріялістичну „отруту". Водночас із цим Папа перестерігав перед елементом страху, який поширюється в сучасному змінному світі і підкреслив конечність довір'я між людьми та державами і пошанування морального ладу, основаного на вірі в Бога. Дуже рішуче засудив Папа, з одного боку, зусилля творити якусь безбожницьку цивілізацію і, з другого боку, розвиток велетенських сил, поставлених на службу технології, які можуть бути використані для деструкції культури і цивілізації і для знищення людства. Крім згаданих проблем і зокрема рішучого засудження матеріялізму, Папа Іван XXIII підтвердив у своїй енцикліці неґативне ставлення Церкви до контролі народин висловив конечність уділення робітникам більшого голосу в усіх ділянках індустрії потребу втримання приватної власности і приватної ініціятиви, як охорони проти політичної тиранії, підкреслив корисність соціялізації із застереженням, що мусять бути усунені усі її неґативні аспекти та ін. Енцикліка „Матер ет маґістра" була проголошена в 70-річчя подібної своїми суспільними мотивами і темами енцикліки, проголошеної в 1891 році Папою Левом XIII під назвою „Рерум новарум" („Про нові справи").

ЗАХІД ВІДКИДАЄ ДОМАГАННЯ ХРУЩОВА В СПРАВІ БЕРЛІНУ ТА НІМЕЧЧИНИ

Вашингтон. — Західні держави — З'єдинені Держави Америки, Велика Британія та Франція передали через своїх амбасадорів у Москві совєтському урядові ноти із відповіддю на совєтські вимоги і пляни щодо майбутнього політичного стану Берліну й усієї Німеччини, відкидаючи категорично всі пропозиції Хрущова в цій справі. Передано ці ноти в понеділок по полудні і їх тексти опубліковано у вівторок, після того, як совєтський уряд ознайомився з їх змістом. Усі три ноти майже однакового змісту, з тим, що найдовша і найбільш вичерпна з них — американська нота, яка є відповіддю на совєтський меморандум в справі Берліну, врученний Хрущовим президентові Кеннеді після віденської зустрічі дня 3 і 4 червня ц. р. Британська і французька ноти є відповіддю на вимоги Совєтів в цій же справі, передані міністром закордоних справ СССР Андреєм Громиком міністрам закордонних справ Великої Британії та Франції. В нотах західніх держав немає ніяких контрсуґестій щодо Хрущовських пропозицій про відбуття конференції для підписання мирового договору з Німеччиною, в справі визнання Заходом Східньої Німеччини і переміни Західнього Берліну у вільне, демілітаризоване місто. Відповідаючи, точка за точкою, на всі ці вимоги, західні держави відкидають їх категорично. В жадній із нот не висловлено теж ніякої формальної пропозиції щодо евентуального скликання спільної із Совєтським Союзом конференції голов держав або їх західніх міністрів в справі Берліну і Німеччини, тільки в американській ноті є натяк про готовість ЗДА обговорити можливість переведення вільних виборів у всій Німеччині, в тому дусі, як це пропонував президент Кеннеді під час своєї пресової конференції 28-го червня ц. р., значить, на базі повного самовизначення усього німецького народу. Що ж до погроз Хрущова, що Совєтський Союз підпише сепаратний мир із Східньою Німеччиною, якщо його вимоги не будуть прийняті західніми державами, то в переданих нотах стверджується, що в такому випадку Совєти підписали б мировий договір із самими собою і що такий договір не вплинув би ніяк на заґарантовані окремими пактами права західніх держав у Берліні. Вкінці в нотах Заходу відкинена рішуче совєтська вимога, щоб відбути негайно конференцію в справі миру з Німеччиною і щоб у ній брали участь держави, які боролися проти нацистської аґресії. В нотах стверджується, що головна відповідальність за Німеччину і Берлін лежить на великих державах, які їх окупували. У зв'язку з переданими совєтському урядові нотами в політичних колах Вашингтону передбачають можливість скликання уже в найближчому часі конференції міністрів західніх держав з метою устійнення і координації усієї західньої політики у відношенні до совєтських вимог у німецькій справі. Сподіваються, що така конференція мала б відбутися з початком серпня у Парижі.

Із Східньої Німеччини тікає вже по 1.500 людей кожного дня

Берлін. — Останніми днями збільшилася дуже кількість втікачів, німців, що переходять кожного дня до Західнього Берліну, тікаючи перед важкими умовинами життя під комуністичним режимом у Східній Німеччині. Їх кількість збільшується ще й берлінською кризою і намаганням комуністів домогтися усунення західніх союзників із Західнього Берліну, що утруднило б або й унеможливило б взагалі втечу із Східньої Німеччини. Особливо ж були переповнені табори втікачів у Західньому Берліні в суботу 15 і в неділю 16 липня, бо в ті дні прибували до Західнього Берліну понад 1.500 втікачів кожного дня, утричі більше, як минулими місяцями. Тікає тепер багато людей, користаючи з вакацій, значить, з можливости вільніше подорожувати й переходити границю із провінції до Східнього Берліну і звідти вже до Західнього. Між втікачами здебільша молоді люди, багато з малими дітьми. Тікає чимало робітників, які сподіваються знайти кращу і добре оплачувану роботу на Заході. Комуністична східньо-німецька преса веде широку пропаґанду за припиненням цієї хвилі еміґрації молодих людей і робітників, обіцяючи їм, якщо вони вернуться, кращу роботу.

В залізничій катастрофі в Англії згинуло 6 осіб і 125 було ранених

Блекпул, Англія. — Пасажирський поїзд із 300 літниками, що їхали з Койн на морську пляжу у Флетвуді, 35 миль на північ від Блекпулу, в'їхав у цьому місті на вантажні вагони. Внаслідку зудару льокомотива розбилася і машиніст згинув на місці і два передні вагони були зикинуті в повітр'я далеко поза рейки. Три інші вагони з пасажирського поїзду вїхали понад вантажні вози й зіп'ялися понад ними. У висліді катастрофи було шість осіб вбитих і 125 поранених, що їх відставлено до шпиталів. В рятунковій акції крім поліції, пожежної сторожі та залізничників, брали участь вояки із королівських летунських збройних сил.

У СВІТІ

● **В Сеулі,** столиці Південної Кореї, Найвищий Суд затвердив важкі присуди, включно з досмертною в'язницею для шістьох колишніх високих урядовців кол. президента Синґмана Рі, за змову проти життя лідера опозиції й пізнішого прем'єра д-ра Джана Чанґа. Між засудженими є й кол. міністер внутрішніх справ. Сам Джан Чанґ тепер теж перебуває у в'язниці бо новий південно-корейський військовий уряд закидає йому прийняття хабаря від сеульської електрівні.

● **Джавагарлал Неру,** індійський прем'єр, приїде до Вашингтону з офіційними відвідинами 10-го листопада ц р. Передбачають, що впродовж 3-4 днів, що їх Неру переведе в ЗДА, найменше 12 годин будуть призначені на його наради з през. Кеннеді.

● **Італійський прем'єр** Амінторе Фанфані в своїй промові в парляменті недвозначно приписав „моральну вину" за терористичні замахи в Південному Тиролі — Австрії, що підтримує претенсії південних тирольців до власної автономії. Фанфані апелював до „італійських громадян що говорять по-німецьки", щоб вони вірили в „італійську справедливість". Він заповів передачу справи Міжнародному Трибуналові.

● **В Італії,** над містечком Преґанчіоля впали з американського військового літака два газолінові танки. Один з них малощо не вбив трьох жінок, які проходили вулицею, впавши на кілька стіп від них. Другий — пробив дах місцевої церковці і знищив фрески з 16-го сторіччя. Американські чинники обіцяли звернути всі шкоди.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Загострена війна нервів

У тому самому літньому часі, коли люди хочуть заспокоїти свої надшарпані щоденними трудами нерви та зміцнити їх вакаційним відпочинком і розвагою, в міжнародній політиці витворилась ситуація, що її можна окреслити словами „війна нервів". Ця війна нервів з кожним днем загострюється і легко, навіть припадково, може обернутись у справжню війну, з кулями й бомбами, включно з атомовими.

Війну нервів започаткувала і розпалює Москва, цим разом у зв'язку з Берліном, загрозивши передати всю контролю над західніми шляхами доступу до того міста своєму східньонімецькому сателітові. З'єдинені Держави Америки і їх західні союзники виразно й недвозначно дали Москві зрозуміти, що вони в жадному разі не відступлять від своїх прав, навіть у випадку, якби зайшла необхідність обстоювати їх збройною силою.

У теперішньому стані війна нервів уже не обмежується самими тільки словами, але включає й цілий ряд конкретних заходів. Хрущов, промовляючи 9-го липня в Москві на прийнятті, влаштованому для президента Гани Нкрума, додав до своїх погроз відносно Берліну ще й попередню вимогу щодо зміни секретаріяту Об'єднаних Націй і заявив, що він „розліб'є", кожного, хто протиставитиметься цим його плянам. Рівночасно він попередив, що супроти кожної нової дивізії, що її виставлять західні альянти для своєї оборони, він збільшить на 100 дивізій силу совєтських армій. Він також заповів збільшення на 30 відсотків військового бюджету СССР.

Захід не вірить у погрози Хрущова. Загально вважається, що московський диктатор не відважиться на війну і не рискуватиме знищенням своєї імперії лише на те, щоб захопити Берлін. Західні сумніви щодо здійснення совєтських погроз збільшують останні повідомлення про нові харчові труднощі в країнах комуністичного бльоку, як і нові прояви „відосередніх" настроїв серед населення не-російських країн СССР.

Однак, Захід, зокрема З'єдинені Держави, не думає обмежитись тільки словесними заявами, але відповідно приготовляється на випадок, якщо Москва відважиться на здійснення своїх погроз. Цілий ряд практичних оборонних заходів заповів президент Кеннеді вже напередодні свого виїзду на зустріч з Хрущовим з кінцем травня, а в останніх вістках з Білого Дому говориться про плян покликати резервістів до активної військової служби, проголосивши частинно стан національної загрози. Постійні наради Ради Державної Безпеки, конференції Президента з членами уряду, зокрема державним секретарем Раском, секретарем оборони Мек-Намарою та військовим дорадником генералом Тейлором, як і заповіджені деякі зміни в уряді, зв'язані зі справою Куби, додають ще більшої серйозности війні нервів.

Все ж таки треба ствердити, що хоч війна нервів, без сумніву, існує і загострюється, вона вже мало кого денервує. Нарід мав уже багато часу і нагод призвичаїтись до міжнародних криз і напружень, отже не диво, що загальна американська опінія воліла б навіть атомову кінцеву розправу, ніж будь-який новий відступ перед совєтськими погрозами. Це недвозначно виявляє обслідування публічної опінії, яке перевів відомий тижневик „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", проголосивши його вислід в числі на 24-го липня. З кожних чотирьох американців три радять „дати Хрущову по носі" так, щоб йому раз на завжди відхотілось шантажувати й загрожувати. Проте, совєтський амбасадор у Вашингтоні, Меншіков, переконаний, що „американці не будуть воювати за Берлін".

У таких обставинах кожна із спірних сторін може легко перерахуватись. Що більше, в таких обставинах легко може трапитись „випадок", що викличе експльозію, внаслідок якої ситуація може вихопитися з-під контролі. Все це тільки підсилює напруження і загострює війну нервів, з серйозности якої ми, зайняті своїми щоденними турботами, часто навіть не здаємо собі справи.

За право самовизначення

Як виходить з повідомлень американської преси, адміністрація президента Кеннеді стоїть перед важливими змінами основного напрямку своєї зовнішньої політики, зокрема у відношенні до московського імперіялізму, репрезентованого Совєтським Союзом. У відповідь на вимоги й погрози Хрущова в справі Берліну, мотивовані облудними твердженнями про суверенність Східньої Німеччини, що їй, мовляв, повинен належати цілий Берлін, включно з його західніми секторами, і на пропаганду, що в ній Москва прикидається найзавзятішим оборонцем незалежности колоніяльних народів, ЗДА плянують виступити з відповідною контрофензивою, тавруючи Москву за потоптання нею права самовизначення інкорпорованих насильно в склад СССР і комуністичного бльоку народів. Пригадуючи довгу чергу зламаних Москвою договорів і недотриманих нею обіцянок гарантувати „визволеним" нею народам право самовизначення, зокрема право вільних виборів та встановлювання державного ладу за власним бажанням, ЗДА разом із своїми союзниками у своїх нотах і у виступах своїх провідників вимагатимуть застосування права самовизначення для всіх тих народів, що опинилися під совєтським насильством і впливом.

Про те, що справа такої стратегічно-психологічної контратаки назріла і є вже цілком реальною тенденцією американської політики, свідчить ряд подій і фактів останніх днів. Негайно після появи вісток про розроблювану урядом президента Кеннеді програму боротьби за здійснення права самовизначення для всіх, передусім поневолених Москвою, народів світу, голова сенатської комісії закордонних справ сенатор Дж. В. Фулбрайт виступив із закликом до невтральних народів Азії й Африки — проголосити декларацію з підтримкою права самовизначення для всіх народів. Заклик Фулбрайта тим більше своєчасний, що з початком вересня ц. р., за шість тижнів перед 22-им з'їздом КПСС у Москві, має відбутися в Беоґраді конференція невтральних держав. Виступ учасників цієї конференції з декларацією в справі самовизначення мав би не тільки великий вплив на збільшення престижу Об'єднаних Націй, в основу хартії яких покладено це право, але й стримав би Москву і керований нею комуністичний бльок в їх зазіханнях.

Дальшим доказом нових тенденцій в американській політиці є пляноване президентом Кеннеді усунення державного підсекретаря Честера Бовлеса не лише з його становища в державному департаменті, але й від впливу на плянування напрямних зовнішньої політики. Як подає американська преса, президент Кеннеді дуже огірчений поглядами і потягненнями Бовлеса, зокрема його прихильністю до комуністичного Китаю, його підтримкою для таких країн як Анґоля, спрямованою проти Портуґалії, що є одним з важливіших членів НАТО, його опозицією проти урядової політики в справі Куби та ін. На цьому місці треба додати те, чого не згадує американська преса, а саме, що Бовлес був одним із найзавзятіших противників концепції Тижня Поневолених Націй, значить моральної підтримки для справи визволення поневолених поневолених Москвою народів. Згідно з останніми повідомленнями, відставку Бовлеса тим часом відложено.

Але найважливішим і найбільш далекосяглим доказом плянованого повороту до Вилсонівських гасел про самовизначення для всіх свободолюбних і управнених до незалежного існування народів є проклямування президентом Кеннеді Тижня Поневолених Націй, за встановленою колиш. президентом Айзенгавером традицією, значить із закликом „підтримувати справедливі аспірації всіх народів до волі і незалежности". Факт проклямації Тижня Поневолених Націй, саме в час посилення кризи у зв'язку з Берліном, має свою яскраву вимову, бо це — удар в основу совєтського імперіялізму, що його виявом є не тільки справа Берліну, але й такі запальні вогнища світу, як Ляос, Куба, Конго та інші.

Любомир О. Ортинський

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

(I)

Триста учасників і 43 представники чужих держав, переважно членів амбасад з Вашинґтону, взяли участь у 12-тій Колґейтській конференції, присвяченій проблемам міжнародної політики і відношення до них ЗДА.

Колґейтські конференції мають уже свою традицію і стиль, а їхньою ціллю є уможливити американським суспільним діячам, політикам і виховникам із Східнього узбережжя країни запізнатися „з першої руки" із питаннями американської та світової політики, їхньою скомплікованістю і можливостями їх розв'язок. Для тієї цілі організатори конференції дбають про компетентний добір референтів, серед яких цього року, крім представників державного департаменту, Пентаґону, амбасадорів різних держав і членів амбасад, були ще такі відомі американські діячі, як сенатор Джекоб Джевітс, амбасадар Джордж Аллен (кол. директор американської інформаційної агенції ЮСІА), многократний соціялістичний кандидат на президента ЗДА — Томас Норман, негритянська діячка і член місії ЗДА на 15-ту сесію ОН д-р Зельма Джордж, Гарлен Клівленд, асистент державного секретаря в справах міжнародних організацій, авторка Марґарета Фішер та інші.

Як і попередніх років, у Колґейтській конференції взяли участь також і українські представники: адвокат Степан Ярема, екзекутивний директор УККА, ред. В. Душник, редактор „Юкрейніен Квортерлі" і „Юкрейніен Булетін", мгр. Марта Богачевська і д-р Любомир Ортинський від „Прологу". В деяких сесіях конференції приймав участь п. В. Прибила з Сиракюз. Українські представники в Ню Йорку брали участь в Конференції як консультанти в комісії для европейських справ.

Конференція працювала в 6 комісіях (пенелах), що розглядали такі теми: европейські справи, нова Африка, третя сила — невтральні держави, Об'єднані Нації, американсько - канадійські стосунки, проблеми роззброєння, латино - американські справи.

З уваги на те, що деякі виступи прелеґентів треба розцінювати як віддзеркалення сучасної офіційної американської зовнішньої політики, а інші є становищем різних держав, заступлених в Колґейті, або рефлексом американської публічної опінії, постараємось докладніше зреферувати зміст праць деяких комісій цієї конференції. Між іншим тому, що деякі погляди або вже навіть наявні курси американської чи міжнародної політики ми все ще не добачаємо чи не хочемо бачити тому, що вони не пасують до наших бажань і уявлень, до наших схем зовнішньої політики. Але, не зважаючи на те, ці настанови в міжнародній політиці існують, діють і з ними слід нам познайомитись і врахувати їх при формуванні нашої тактики зовнішньополітичної дії.

Закордонна допомога і Китай

були темою інавгураційної промови Конференції, що її виголосив презид. Колґейтського університету професор Іверет Кейз. У день відкриття Конференції, ранком 10-го липня ц. р., през. Кейз був прийнятий, разом з іншими членами громадського комітету підтримки Президента ЗДА в справі закордонної допомоги, президентом Кеннеді в Білому Домі, від якого одержав спеціяльний привіт для Конференції.

Внаслідок занику західнього колоніялізму, — сказав през. Кейз, — в різних географічних зонах світу постали „економічні порожнечі", що їх треба виповнити капіталом і досвідом. Це треба зробити, зокрема, тому, що Москва розглядає ці „економічні вакууми" як знамениту шансу для спенетрування їх не лише своїм економічним потенціялом, але й своєю ідеологією. В такий спосіб перед народами Заходу, а в першу чергу перед ЗДА постає відповідальне завдання — негайно і в задовільних розмірах прийти на поміч новопосталим чи економічно відсталим державам Африки, Азії й Південної Америки. Тому промовець апелював підтримати плян президента в справі закордонної допомоги.

Розглядаючи міжнародну ситуацію, през. Кейз порушив питання червоного Китаю. Убрана в форму запиту, його суґестія звучала: чи не час нам призадуматися над доцільністю признання факту — існування червоного Китаю? Заінтерпельований п. Прибилою в цій справі през. Кейз заявив, що подібно як визнання уряду СССР і дипломатичні стосунки з ним Вашинґтону не означають апробати совєтського режиму, так само треба розглядати справу визнання червоного Китаю. Справа червоного Китаю не обмежилась промовою Кейза. До неї повернувся в своїй промові, висловлюючись за визнання пейпінґського уряду, Томас Норман, вона була предметом гарячих дебат на комісії для справ ОН і на комісії третьої сили (невтральні держави). За винятком, самозрозуміло, присутнього на конференції китайського амбасадора з Тайвану, всі представники афро - азійських держав на конференції висловлювалися за прийняття червоного Китаю в склад ОН. До речі, вони уважають, що ця справа практично вже пересуджена, і найближчим часом більшість членів ОН висловиться за допущення Китаю до ОН.

Україна в ОН

Один із дискутантів, угорський журналіст Люї Ґаляш, який висловлювався проти прийняття червоного Китаю до ОН, між іншим сказав, що найбільшою помилкою, а заразом нещастям для ОН було прийняття в їх члени України. Ця заувага з місця викликала репліку присутнього на комісії ред. В. Душника. Признавши, що Паламарчук, як це слушно відмітив Ґаляш, не заступає інтересів українського народу, ред. Душник порівняв положення України з іншими сателітами Москви, що їх представники в ОН також не є речниками волі, скажім, угорського, польського чи інших народів, а проте ніхто не заперечує членства цих держав в ОН. Режими змінюються, але залишаються народи та їх держави, і це треба мати на увазі розглядаючи справу України в ОН. Ця арґументація знайшла загальне схвалення комісії і Ґаляш склав заяву, що він не є проти членства України в ОН, а хотів тільки наголосити вислужництво Москві теперішнього українського представництва в Об'єднаних Націях.

Невтралізм і „керована демократія"

Ці теми обговорювано на комісії третьої сили (невтральні держави), в якій у характері референтів виступали: індійський генеральний консул в Ню Йорку Саніль К. Рой, індонезійський шарже д'афер Нуґро, д-р Гуссейн К. Селім — директор Арабського інформаційного центру в ЗДА, Драґолюб Рістіц — директор Юґославського інформаційного центру в ЗДА, Кваме Поку — інформаційний урядовець Гани.

Відповідаючи на питання, „що таке невтралізм і чому ми невтральні", представники Індії, Індонезії, Гани і Об'єднаної Арабської Республіки склали майже однозвучні заяви, що їх можна зібрати в такі 2 пункти: 1) Вийшовши щойно з колоніяльного стану, наші країни заінтересовані у відбудові свого політичного, економічного й культурного життя; спрямувавши всі сили на відбудову своїх країн, ми не можемо дозволити собі на пов'язання з потугами, цілі й системи яких не повністю тотожні з нашими. 2) Невтралізм наших держав стосується виключно зовнішньої політики, ще докладніше — ми не хочемо стати членом котрогось із бльоків. Це, одначе, не означає, що ми не маємо власного погляду, оцінки і становища до актуальних міжнародних подій, — ми їх маємо і даємо вислів їм на різних міжнародних форумах без уваги на те, чи вони приємні для Сходу чи Заходу.

Відносно „керованої демократії" і соціялістичних метод економіки представники невтральних держав заявили: 1) Здобувши незалежність, ми стали перед проблемою відбудови країни, передусім її індустріялізації. Одною з головних передумов індустріялізації й економічного розвитку взагалі є — капітал. Ми не маємо власних капіталів і тому, логічно, треба було б запрошувати чужих. Але це означало б нове економічне узалежнення від закордонного приватного капіталу. Цього ми не хочемо, і тому постає конечність, щоб держава взяла в свої руки керівництво і плянування економіки.

2) Захід індустріялізувався при помочі визиску робітника. Соціяльне законодавство появилось на Заході доволі пізно, але тепер воно стало власністю цілого людства. Індустріялізуючи наші країни, ми мусимо дати робітникові соціяльне забезпечення і винагороду, яка забезпечила б йому прожиток. При наявних умовах це можливе тільки при застосуванні економічного плянування й централізованого керівництва. Наша економіка мусить керуватися вимогами й інтересами національного, а не приватного господарства. Ми допускаємо приватну ініціятиву і приватні підприємства в торгівлі і легкій індустрії, але націоналізуємо основні засоби виробництва.

3) Присутність численних партій в країні ще не означає справжньої демократії. Також голосування і вибори не є певним ґарантом справжнього народоправства. Американський „босизм" не є для

(Продовження на 3-ій стор.)

П'ЯТЬ ТИСЯЧ ТОНН МАСЛА

Мюнхен. — Голова уряду Німецької Федеративної Республіки К. Аденауер два дні, 11 - 12 липня, перебував у Західньому Берліні. Він провів наради з сенатом і мав конференцію з журналістами. Коли на пресовій конференції поставили Аденауерові питання про недостачу харчів у совєтській зоні Німеччини, то він відповів, що його уряд готовий допомогти підсовєтським німцям, і в першу чергу хоче подарувати їм п'ять тисяч тонн масла.

Кожний зрозуміє, що ця пропозиція мусіла викликати задоволення і надії серед німців, які перебувають під совєтською окупацією. Але, безперечно, цей дар уряду Аденауера для людности совєтської зони Німеччини комісарі Москви не потрактують інакше, як „буржуазну провокацію", і відмовляться від такої пропозиції. Коли б Вальтер Ульбріхт та його „уряд", привезений із Москви, були більш передбачливі, то вони не робили б великого шуму з тої причини, що в східній зоні Німеччини бракує харчів. Але вони самі це визнали, і тому опинились на роздоріжжі: якщо заявлять, що людність совєтської зони Німеччини не хоче їсти „капіталістичного масла" із рук Аденауера, то це викличе величезне обурення серед підсовєтських німців: якщо заперечать недостачу харчів, то це буде явною неправдою, бо недостачу відчуває кожна дитина в совєтській зоні і про це відомо з комуністичної преси і з промов комуністичних вождів.

В такій ситуації найвигіднішою тактикою для комуністів у зв'язку з пропозицією Аденауера було б мовчання: так ніби Аденауер про масло зовсім і не згадував.

Але, безперечно, цими п'ятьма тисячами тонн масла Аденауер „залив за шкіру сала" совєтським комісарам у так званій Німецькій Демократичній Республіці. Хрущов хоче „врятувати лице" своїх комісарів на будучність, і тому такий сильний натиск на „сепаратний мировий договір" Москви з совєтською зоною Німеччини, який мав би захопити ввесь Берлін у комуністичні руки. Тоді можна було б позатикати всі вікна до вільного світу в державі Ульбріхта, і вже не було б таких „провокацій", як пропозиція 5 тисяч тонн масла для підсовєтських німців.

За цим епізодом з маслом криється глибока людська трагедія, добре відома українцям. Коли в 1932 - 1933 році комуністична Москва зорганізувала голод в Україні і вістки про це дійшли до вільного світу, то володарі Кремлю просто заперечили факти: вони заявили, що в Україні ніякого голоду немає.

У Берліні, де є американська, англійська та французька залоги, де є багато журналістів з цілого світу, фактів заховати неможливо. Тисячі утікачів із східньої зони також є свідками катастрофи сільського господарства, що сталася наслідком примусової колективізації. Само собою, це все псує нерви Ульбріхтові і Хрущову, „його пославшому", і це одна з причин завзятого натиску Москви на Західній Берлін.

П. А.

З СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ

„ПРОГРЕСИСТИ" І КОМІТЕТ ЗА ВОЗВРАЩЕНІЄ

Наприкінці травня група українських „прогресистів" з Канади відбула подорож по Совєтському Союзі. Як подає РАТАУ (Радіо-Телеграфічне Агентство України), один з керівних учасників цієї групи, Петро Підгородецький, заявив: „Тільки три дні перебуваємо ми в столиці України, але ці чудові дні будемо пам'ятати все життя". В Товаристві культурного зв'язку з українцями за кордоном — філіялі берлінського Комітету за поворот на „родіну" — туристи з Канади розмовляли з його головою, письменником Юрієм Смоличем. Він розповів про завдання Товариства і про роботу, яку проводять його члени над „зміцненням зв'язків з українцями, що проживають за рубежами СССР". Гості висловили ряд побажань щодо діяльности Товариства.

Очевидно, жадних коментарів до цього не треба.

ПЕРЕВИДАННЯ ПОМИЛОК

У листі до редакції „Ізвєстій" професор технологічного інституту В. Альбрехт пише:

„Впродовж останніх десятьох років у видавництві „Радянська Наука" щороку видавано масовими накладами збірники задач з елементарної математики П. С. Моденова. Рік-у-рік ці задачники збільшувалися обсягом, і в 1957 р. чергове видання мало вже 65 авторських аркушів. В цих задачниках повно похибок, друкарських помилок, невірних відповідей, неточностей та інших прогріхів. У книжці, виданій в 1958 році, таких прогріхів було коло тисячі. Книжка Моденова — це хаотична збиранина непереробленого матеріялу. Давати її в руки студентові, як підручник, на нашу думку, ні в якому разі не можна. З огляду на це, здавалося б, видання задачників Модена мали б припинити. Однак, кілька тижнів тому по книгарнях знову появився цей „Збірник задач", ще в більшому об'ємі — 78 друкарських аркушів, і з ще більшою кількістю прогріхів. Хочу запитати видавництво, чому воно продовжує видавати книжки такої поганої якости?"

ТЕЛЕФОН В СССР

„За роки радянської влади, — пишуть „Ізвєстія", — телефонічний зв'язок у нашій країні надзвичайно широко розвинувся. Проте, маємо ще в цій ділянці ряд проблем ..."

Отже, про проблеми. Як виходить із статті міністра зв'язку СССР Н. Псурцева, вміщеній у цій газеті, по всіх мешканнях Совєтського Союзу є тепер лише 800,000 телефонів — на понад 200 мільйонів мешканців. В таких великих містах, як Казань, Горький і Дніпропетровськ, останнім часом телефонів зовсім не встановлюють. Нові міста, що постали за роки індустріялізації, взагалі не мають телефонічного зв'язку загального вжитку. За перші два роки п'ятирічки по містах і робітничих селищах побудовано 4.5 мільйона мешкань, а міські телефонічні сітки поширились всього лише на 270.000 номерів. У Києві новосілля справили в 45.337 нових мешканнях, а в них лише у 605 є телефони. Навіть у Москві 500.000 мешканців не мають телефонів.

С. Риндик

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧЕРНИЦІ

(1)

Так я називаю сходини, де одні читають свої твори, другі хвалять чи ґудять їх, треті плещуть у долоні, а четверті сидять тихо. Це „літературні вечори". Але я волію казати „вечерниці", бо маю до цього слова великий сантимент. Вечерницями густо переплетені мої парубоцькі літа, і від цього плетива залишились мені чудові спогади. Може якраз завдяки цьому й літературні вечерниці такі мені милі. Особливо ті, що відбуваються в нашому місті. Тут виступає д-р Шум, модерний візіонер, що пропозідує наскрізь оригінальний погляд на мистецтво. Мистецтво, каже, — процес суґубо суб'єктивний і заразом абсолютно об'єктивний. Може пізніше скажемо трохи більше про деполяризацію мистецтва, а покищо зазначимо тільки, що д-р Шум поєднав у своїй особі два таланти: письменника великого формату і ще більшого формату есеїста. Як відомо, ці таланти рідко коли ходять у парі. Звичайно буває так, що якийсь майстер дуже добре знає, як треба писати, але сам того ніяк не втне, а другий знов пише вам, аж дух радується, але теорії ані в зуб. Такими, наприклад, були чи не всі безіменні баяни, що їх співанки чарують нам вуха і серця. От хоч би отой нетерплюх гуцул, що перший заспівав:

Попутаю сиві коні
На пута короткі,
А сам піду до дівчини
На слова солодкі!

Або той пряшівський лемко, що перший виспівав велику правду кохання:

Кращі наші два позори,
Як да-чиї штири воли!

Можна думати, що це були заступники чистої практики, може навіть неписьменні. І треба жалувати, що вони не були ще й теоретично добре підковані, бо тоді їхні солодкі слова були б іще солодшими. Здається, добра теорія не шкодить, а помагає. На щастя, д-р Шум поєднав у собі одне й друге — і письменника, і есеїста.

У цьому оповіданні він грає важливу ролю, і тому скажемо дещо про нього. Теперішнім станом речей доктор не дуже задоволений.

— Нам, українським письменникам, — сказав він одного разу, — судилася, так би мовити, химерна доля: фортуна водить нас по дикій пустелі. І світло нашої душі не знаходить у цій пустелі ніякого свічада для своєї рефлексії. Як ті старозавітні пророки, ми палаємо полум'ям Божого глаголу, виношуємо в душі великі візії і творимо з них великі концепції, перевтілюючи в слово біль свого серця. І після того всього гробова тиша. Пустеля мовчить. Або в кращому разі обізветьсяількома вбогими вихватками якийсь шакал із настобурченою шерстю — якийсь третьорядний критикоман, вибачте на слові. Яка іронія долі!

Поза нашим містом, мабуть, не чули про д-ра Шума. А це тому, що він покищо не оприлюднив ані одного рядка своїх творів. Коли хтось несвідомий питається його про причини такої скромности, він здивовано каже:

— Для кого? Кому повім печаль мою? Кого призову ко риданію? Кого?

І це слово говориться так переконливо, що кожному стає відразу ясно, і він сам собі каже:

— Справді, кого?

Кажуть, що д-р Шум пише велику епопею.

Це має бути трилогія. Дехто каже, що тетралогія або навіть пенталогія. У кожному разі, широке полотно. Сам автор не говорить виразно про цей твір. Дає тільки зрозуміти, що його покликання — монументальна творчість, не клаптики слова.

Так само невідомо, яку добу виводить письменник у своїй епопеї. З його скупих натяків можна тільки доміркуватися, що сама епопея буде насичена великим героїзмом, а крім того будуть у ній відкриті нові широкі обрії.

Усе це зродило в нас великий інтерес до особи д-ра Шума. І тому не дивниця, що він має в нас славу правдивого парнасця. На літературних вечерницях Шум сидить у першому ряді. Ця обставина викликає трему в тілі і в душі кожного автора, що відважується виступати прилюдно з виплодами своєї ліри чи кобзи. Навіть автори-модерністи, дармащо такі сміливі, лякаються. Але даремно. Доктор Шум ще ніколи не дозволив собі сказати якесь прикре слово на адресу автора вечерниць, свого колеґи і співстраждальника, бо доля українського письменника — це найбільший біль його серця. Навіть у випадках очевидного безглуздя він знаходить для автора слова потіхи і співчуття.

А тепер перейдемо до властивої теми. Одного вечора виступив уперше із своїми творами наш молодий поет Трембіта. Прочитав жмут поезій, звідки можна було побачити, що характером своєї творчости він зайняв якусь проміжну між реалістами і модерністами постать. З першими лучили його старосвітські, традиційні мотиви кохання, а з другими — спосіб віршування. Кожний вірш був скомпонований так хитро, що його з однаковим успіхом можна було читати вперед і назад і будь-як мішати строфи. Або викидати їх, одну, дві чи навіть усі. Ефект завсіди той самий. Мистецтво Трембіти дуже сподобалося слухачам, і вони привітали талановитого поета гучними оплесками. Кожен почував себе вдома, бодай старався це показати. Для цього дехто вставав і плескав навстоячки. А бурю захоплення викликала поезія:

ГИМН КОХАННЯ

Не ходи! Не дивися в той бік!
Не напружуй очей ані трохи.
Це не вчора було, не торік,
А за дуже давньої епохи,

Ще як прудко летів
альбатрос,
Птеродактиль летів понад
морем
І в переблисках сонця і рос
„Переборем!" співав:
„Переборем!"

Під коромислом гнеться
плече
І розгойдані хлюпають
відра.
Ти подумав, що гідра риче,
А то лев зголоднілий, не
гідра.

Ой ти, музо! Ти, туго моя!
За тобою тужитимуть
роси,
А тим часом не знатиму я,
Що над морем летять
альбатроси!

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

1861 1961

Вшанування Т. Шевченка в Денвері, Кол.

На заклик Центрального Комітету по організації Шевченківського ювілею в ЗДА денверський відділ УКК покликав до діяльности місцевий Громадянський Комітет для відзначення сторіччя смерти Т. Шевченка в м. Денвері.

Комітет, при співучасті представників від українських організацій в Денвері, склався в складі: д-ра С. Кротюка — голови, мгра О. Колтунюка — заступника й мгра Ів. Костюка — секретаря. Мгр Рост, Кузьми став зв'язковим з УКК. Зі складу своїх членів Комітет виділив імпрезову комісію в складі: пані Ліда Кузьмич — голова, й членів — інж. М. Кальби і д-р С. Кротюка. На почесних членів Комітету запрошено місцевих парохів: греко - католицького і православного. Контрольні функції Комітет залишив за УКК. Накреслено два завдання до виконання: влаштувати Шевченківську Академію, зорганізувати, після того, серед місцевого українського громадянства збірку фондів для будови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, Д. К. Після виконання цих завдань Комітет мав зліквідуватися.

Наслідком цих постанов 11 червня 1961 року, в авдиторії одної з місцевих шкіл, відбулася святочна академія в пошану Т. Шевченкові. Заля, обсягом біля 500 місць, була виповнена членами української колонії в Денвері. Не бракувало там також і представників інших націй, зокрема американців.

Розсунулась заміса й з глибини освітленої сцени дивився на присутніх, сумними очима, Т. Шевченко з прекрасного, олійними фарбами виконаного у 1919 році, портрету пензля пок. мистця — Іллі Максимовича Шульги. Портрет був прикрашений килимами й квітами, з тризубом на горі.

Після виконання американського гимну й проспівання „Заповіту" заступник голови Комітету мгр. О. Колтунюк відкрив Академію.

З черги голова Комітету д-р С. Кротюк виголосив доповідь про Т. Шевченка, як національного генія-пророка та його заповіт наступним поколінням.

Його промову доповнив, англійською мовою, представник молодого покоління п. Стефан Скиба, уроджений в Канаді, щойно прибулий до Денверу.

Розпочала мистецьку частину Академії група з 7 пластунок - юначок під керівництвом їхньої товаришки М. Крупської, співаючи твір Т. Шевченка „Садок вишневий коло хати". Вони ж виконали й другий твір „Думи мої, думи мої". Восьмилітня Христина Кузьмич, пластунка - новачка сміливо й добре виконала деклямацію „До Основяненка".

Після неї група з трьох пластунів-юнаків (А. Колтунюк, П. Кальба, Б. Громик) збірно рецитували твір Т. Шевченка „Гамалія".

Перша частина Академії закінчилась дуетом в складі пань: Г. Завадович і М. Кротюк, які в національній ноші, виконали „Жалібний марш на смерть Т. Шевченка", музика М. Лисенка, пристосований до виконання двома голосами, при фортепіяновому супроводі мистця інж. Ю. Сластіона. Другу частину Академії розпочала пластунка - юначка Ліда Крупська, гарно деклямуючи твір Т. Шевченка „Сестрі . . ." Після того був сольо-спів пані Г. Завадович (сопрано) думки Т. Шевченка „На що мені чорні брови" — музика Боньковського, при фортепіяновому супроводі Ю. Сластіона.

Танкова група з трьох пластунок - юначок (Ганнуся Кузьмич, Віра Кальба, Ірена Волянська, пластично представила в балеті твір Т. Шевченка „Причина", в композиції і виведенні Ганусі Кузьмич. Танок супроводжувався заспівом „Реве та стогне" та деклямацією тексту твору у виконанні пані М. Кротюк (альт), при музиці з платівки. Ця хореографічна точка програми притягла більшу увагу глядачів і знайшла загальне одобрення.

Дальшу програму виконано співочою групою (дванадцять хористів) під керівництвом і фортепіяновим супроводом мистця Ю. Сластіона. Вони виконали „Встане хмара з-за лиману" та „Літа орел" з „Гайдамаків Т. Шевченка, музика Ю. Сластіона.

Потім проспівали три історичні пісні: Саву Чалого, Нечая й Залізняка — останні три твори в обробці Ю. Сластіона. Згармонізований спів був гарним закінченням Академії.

Зі співом національного гимну „Ще не вмерла Україна" на устах глядачі і виконавці залишили школу, в якій відбулася Академія.

Академія відбулася після довшої підготовки зусиллями трьох поколінь української колонії в Денвері, а особливо молоді, з місцевого Пласту під керівництвом інж. М. Кальби. Громадянство щиро відгукнулося на заклик Комітету й чисельно з'явилося на Академію. Виконання програми було добре.

Академія була, на денверські умови, несподівано добрим вшануванням Т. Шевченка й навіть принесла деякий матеріяльний успіх.

Л. Б.

Ще одна цеглинка на пам'ятник Тарасові Шевченкові

17-го червня в парафіяльній залі гр.-католицької церкви св. Миколая в Кентоні, Огайо, відбулося прийняття для всіх громадян українців і знайомих американців, яке влаштували п-во Домчаки в честь складення іспиту зрілости їх доні, панни Марії Домчак. Марія закінчила середню школу з добрим успіхом і вже вписалася до місцевого, вищого учбового закладу на літо в місті Кентоні, а восени починає науку в кентонському стейтовому університеті. Вона належить до Пласту і є старшою пластункою. Марії пластові подруги, не забуваючи про Ювілейний Шевченківський Рік, вирішили з нагоди цієї вечірки зробити збірку для побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні. Ройова 6-го самостійного роя „Зайчики", — Катруся Стасюк, звернулася до присутніх із закликом, щоби склали пожертви на пам'ятник нашого найбільшого сина України Тараса Шевченка. Після чого проведено збірку, яка у висліді принесла 45 долярів. 10 дол. склали батьки Марії, п-во Домчаки. За цю щедру збірку, ройова Катруся Стасюк щиро подякувала всім присутнім. Дала закруглення 50 дол., добавлено ще 5 дол. з місцевої пластової скарбниці. Цю суму передано на руки голови Шевченківського Комітету на терені Кентону, Огайо.

Це прийняття принесло задоволення і приємність дебютантці, батькам і гостям. І дуже приємно було, що наша молодь вихована вже поза межами України може самостійно думати про свій вклад в національну справу.

При закінченні цього допису залишається іще побажати панні Марії успіху в науці та досягнення мети. Бажаємо успіху в громадському житті і в молодечій організації Пласту.

Анна Печенюк

Відзначення праці проф. Т. Пасічника у Вунсакеті, Ровд Айленд

18-го червня ц. р. Українська Громада міста Вунсакет вшанувала професора Трохима Пасічника, при чім було чотири приводи для цього свята: перший — проф. Пасічник закінчив десять літ своєї праці у Вунсакеті, де був 10 літ диригентом хору при місцевій православній церкві, одночасно був незмінним викладачем у місцевій школі українознавства і при тім організатором і активним учасником цілого місцевого національно - громадського життя. Другим приводом для свята була його сороклітня педагогічна діяльність. Третім приводом було завершення 65 літ життя Професора і четвертий — проф. Т. Пасічник закінчив великий твір цілого свого життя — Епопею „Петро Гордієнко", що складається із семи частин, кожна по 300-400 сторінок, а разом — майже 3.000 сторінок.

Про диригенство проф. Т. Пасічника треба коротко сказати, що в його особі Громада Вунсакету придбала досвідченого і талановитого керівника хору й педагога, наслідком чого сталася масова участь у хорі Вунсакетської молоді, а також старших громадян. Досить сказати, що на 300 родин, які належать до церкви, хор складається із 68 співаків і виконує складні церковні співи, а при тім знає і великий репертуар українських народніх пісень.

Крім церковного, є ще чоловічий хор „Бандура", відомий у цілій околиці серед американського громадянства: хор „Бандуру" раз-у-раз запрошують американські організації для виступів під час святкувань та імпрез. Проф. Т. Пасічник викладав у місцевій школі українознавства, віддаючи цій праці, як і диригенству, багато свого часу та сил. Про постійні ж виступи професора з рефератами на різних національних святах — окремо не згадуємо.

Все це, а при тім витримана і скромна вдача професора з'єднала йому великі й щирі симпатії цілого громадянства — старших і молоді. Звідси одногідна постанова — вшанувати десятиліття діяльности професора — і не тільки вшанувати, але й одночасно відзначити окрему подію — закінчення Епопеї, давши Ювілятові можливість видати друком якусь частину твору. Для цього, у неділю, 18-го червня, після урочистої Служби Божої, яку відправив місцевий парох о. прот. Мих. Мостенський, улаштовано обід-бенкет. За столи, у великій церковній залі, засіла уся місцева українська православна Громада, понад 300 осіб, з участю гостей. Під час обіду відбулося вшанування професора промовами, надісланими привітами та співами.

Що торкається самого Ювілята, то, звичайно, може найбільш важливою подією було для нього закінчення його твору, над яким працював від 1935-го року, написавши три останні книжки у Вунсакеті. Треба зазначити, що в роках 1922-1925 написав поему: „По всій Україні". Потім була перерва. Першу частину епопеї „Петро Гордієнко" закінчив у році 1941, друком вийшла ця частина в році 1944, у Празі, Друга частина вийшла у Ню Йорку в році 1957. Повне видання Епопеї, звичайно, діло майбутнього, але про неї уже можна говорити сьогодні, оскільки саму Епопею репрезентують уже видані частини. Характерною особливістю цілої Епопеї є поетична форма її, а саме гекзаметр. Форма незвичайна для українського читача. Одначе, як довідуємось з пояснень, Автор вповні свідомо і розважно вибрав цю форму. Епопея, — це твір, що в поетичній формі подає широке тло життя, праці, боротьби, долі й недолі цілого народу — і для такої розповіді, на думку Автора, надається гекзаметр. Перш, ніж взятись за реалізацію свого задуму, професор Пасічник, ще багато літ тому, у Европі опанував (крім німецької і французької мов, які знав з України) мови — англійську, італійську й почасті еспанську, щоб в оригіналі познайомитись з епопеями цих народів. Тоді ж і вирішив написати епопею гекзаметром. Покійний літературознавець і філолог професор, д-р А. Княжинський, в часописі „Шлях" дав високу оцінку першого й другого томів Епопеї. Хочемо вірити, що й цілість твору Т. Пасічника не буде відбігати від цієї оцінки.

Треба зазначити, що свято організовано надзвичайно вдало і мало висококультурний характер. Над улаштуванням свята потрудились немало людей, а серед них треба особливо відзначити визначного місцевого громадянина Петра Тепера. Пан Тепер передовсім є адміністратором хору „Бандура", і постійно змагав, щоб хор не зменшувався, а, навпаки, збільшувався, це дало можливість проф. Пасічникові удосконалити добре мистецьку сторінку. Настоятель церкви у Вансакеті є о. прот. Михайло Мостенський, що високо цінить працю професора, сам багато працює, як душпастир і свято відбулося при близькій участі о. настоятеля.

Обід-бенкет зібрав незвичайну для Вунсакту кількість учасників і гостей, і тут завдання випало на долю визначного українського діяча п. Івана Кокольського, що був тостмайстром обіду і гарно подав ширший огляд життя й діяльности Ювілята.

На ювілей наспіли привіти від організацій і окремих осіб, а Український Конгресовий Комітет Америки делегував на свято свого представника, в особі проф. Віктора Приходька. Також з Ню Йорку прибув на свято, як старшина-вояк Української Армії майор Захар Івасишин, вітаючи Ювілята, що у своїй Епопеї приділив багато яскравих сторінок українській збройній силі. Були також гості з поблизьких місцевостей. Із Провіденсу прибув о. митр. прот. Дмитро Лещишин, що у своїй палкій промові вітав Ювілята і Громаду Вунсакет, що завжди вирізнялася своєю організованістю, дисципліною і жертвенністю на всі національні потреби. З Бостону прибула на свято родина покійного генерала Всеволода Петрова, його Дружина з сином, невісткою та внуками. Невістка пані Катерина Петрова приготувала Ювілятові і цілій Громаді приємну несподіванку, продеклямувавши з мистецтвом і чуттям уривок з Епопеї Ювілята.

Серед гостей був також визначний місцевий громадянин, адвокат Орест Чагарин, стейтовий конґресмен. Він, при бурхливих оплесках, передав Ювілятові привіт на письмі від губернатора стейту Ровд Айленд. Губернатор, в офіційнім листі, вітаючи Ювілята, дякує йому за його працю для розвитку української культури. Серед промовців виступали також перші українські поселенці у Вунсакет і піонер місцевого громадського життя, як п. Михайло Чагарин, (батько п. Ореста Чагарина), що, не зважаючи на свій вік поважний вік, і досі беруть чинну участь у всіх видатніших появах цього життя.

Погода в день свята була гарна, і ціла Громада, після бенкету й до вечора залишилась біля церкви, на просторій площі й у садку під тінню дерев. На свято Ювілята прийшли також музики, і молодь мала нагоду розважатись танцями.

Цілий перебіг свята залишив у всіх учасників найкраще враження і спомин. Додатково довідуємось, що гарне привітання прислав Ювілятові із Вашинґтону сенатор від стейту Ровд Айленд п. Клейборн Пелл.

В. П.

Цінний вклад в дитячу літературу

(Про книжечки М. Юркевич)

Часто чуємо від батьків, що діти читають тільки англійські книжки, бо українських нема. Це не так: українські книжки є, хоч, на жаль, їх мало. А між тим, що є, маємо перли, гріх не дати дітям. Тут хочу спинитися на книжечках упорядкованих Марією Юркевич.

М. Юркевич дала чотири збірнички, уложені за порами року: „Весна", „Літо", „Осінь" і „Зима". Потім вийшло дванадцять книжечок з відбитками з дитячої сторінки „Нашого життя," яку провадить М. П. Юркевич.

Першою ластівкою була „Весна", яку видало СФУЖО. Це одинока з усіх книжечок писана на гектографі. Решта всі друковані і гарно оформлені, „Зиму" видало т-во ОПДЛ. „Літо" — кооп. „Базар", „Осінь" — Учительська Громада у Филаделфії і кооп. „Базар". Всі інші збірнички, відбитки з „Нашого життя", видані кооп. „Базар" або Союзом Українок Америки.

Марія Юркевич, що все життя працювала з дітьми, знає і любить їх. Тому матеріял дібрано добре, відповідно до дитячого сприймання. Це свіжий матеріял без передруків. Упорядчиця зв'язалася з письменниками, що пишуть для дітей, і видобуває від них все нові речі. Деякі з цих письменників, як от Олена Цегельська, Кобець, Діма, Завадович, Полтава, Перелісна, Лятуринська, Храплива і інші були і раніш знані. Інших невідомо як М. Юркевич вишукала, відчула, що вони можуть дати те, що потрібно, і вони справді дають чудовий матеріял до читання дітям. Всі вірші і оповідання стоять на високому рівні.

Книжечки ці надаються для дітей, і зовсім малих, і старших. Малим 3-5 річним можна вибирати оповідання і вірші з цих збірничків і читати їм голосно. Старші, почитаючи від 6-ти - 7-ми років, самі читають. Цікавими можуть бути ці книжечки і дітям 10-літнім. Зміст різноманітний. Підібраний він до пір року, і що наших релігійних і національних свят, як от, Шевченківські Дні, на День Матері, чи День Батька.

Моральне виховання, абсолютно без всякого моралізування, маємо в багатьох оповіданнях і віршах. Візьмім хоч би „Не гра, а справжнє" Н. Наркевич. Тут діти самі виконують ролю св. Миколая, несуть потайки дарунки бідним дітям. Прочитають діти оповідання О. Цегельської „Відмедик Мисьо" і їм самим схочеться зробити щось добре. З оповідання О. Цегельської „Відважна Матуся" діти навчаться цінити відвагу для рятунку інших. Національне виховання бачимо, напр., в вірші М. С. „Малий українець", є теж вірш „Перший Листопад", гарний вірш Л. Полтави „Наша батьківщина". В усіх віршах і оповіданнях, присвячених Шевченкові, теж маємо національне виховання. Візьмім хоч би вірш Л. Полтави „Біля портрету". Та національне небезпосереднє виховання маємо в збірниках М. П. Юркевич в дуже багатьох віршах і оповіданнях, де виступає українська природа, українські звичаї, українські люди.

М. Юркевич любить природу. Тому, може, й дібрала багато віршів і оповідань, з яких діти вчаться любити природу. Багато є дуже гарних оповідань Л. Бачинського, що знайомлять дітей з тваринним світом, Гарне оповідання про пташок І. Савицької Маємо тут численні гарні вірші з описами природи і життя в ній О. Кобця. Теж кілька віршів І. Чорнобильської, Л. Гаєвської. Окремі гарні вірші з життя природи Г. Черінь, М. Петрова, Дм. Чуба і інших.

Врала упорядчиця під увагу і те, що діти люблять прочитати і щось веселе. От же маємо в збірничках і чимало веселих оповідань, чи віршиків, напр: Г. Чорнобильської „Хоробрий горобчик", Ганни Черінь „Маленькі рибалки", дотепний віршик М. Стратієнко „Ще про Степанка". Дуже подобається веселе оповідання Діми „Як Микола став уважним учнем". Маємо тут і п'єски, що дуже добре надаються до шкільних вистав.

Є тут гарні пісеньки з нотами, напр. „Ялиночка", „Курочка", „Зайчик", „Сніжинка" — музика і слова Лідії Гаєвської. Маємо тут і цікаві загадки у віршованій формі. Подано і описи рухливих ігор.

На загал можна сказати,, що всі книжечки, упорядковані панею М. Юркевич, це прекрасний матеріял для праці з дітьми і в школі, і в дитячому садку, і дома.

Оформлені ці книжечки добре. Справді, наші найкращі мистці взяли в цім участь. На двох книжечках є обкладинки П. Холодного, на одній Михайла Михалевича; є і деякі його малюнки в тексті. І наші молоді мистці взяли у цьому участь. Дуже добрі ілюстрації Христини Дохват, Христини Зелінської (її ж є і обкладинка), Ганни Литвиненко.

Велике і добре діло зробила М. П. Юркевич, уложивши ці книжечки.

Велике признання належиться всім, хто причинився до видання цих книжечок. Найбільше треба подякувати голові Союзу Українок Америки п. Олені Лотоцькій і головній редакторці журналу „Наше життя", п. Лідії Бурачинській. Без їх жертвенних старань ці книжечки не побачили б світу.

Надія Іщук

Короткі Вістки

● **Працівник на залізниці** в Гартфорді, Конектикат, не довіряв банкам і носив всю свою готівку в своїх штучних ногах, в яких було місце на $17,800 в $100 і $50 банкнотах. 13-го липня він поклався спати і відклав свої штучні ноги, з яких невідомий злодій вкрав йому всю ощадність разом із ногами.

● **Комуністичний Китай** має тепер — за твердженням китайських націоналістів — 120 дивізій під зброєю, разом 2,-500,000 вояків. 51 дивізій підходять під категорію панцерних. Комуно - китайська морська фльота зросла до 106 воєнних кораблів плюс 502 допоміжні малі морські одиниці. Летунство нараховує 3,000 машин.

● **Даґ Гаммершілд**, генеральний секретар Об'єднаних Націй, запевнив в листі до всіх членів конголійського парляменту, що їх особиста безпека — ґарантована. Університетські будинки за 12 миль від Леопольдвілю, де має відбутись сесія конґолійського парляменту, обвенені наелектризованим кільчастим дротом, а сторожать їх змоторизовані війська Об'єднаних Націй.

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

(Продовження зі стор. 2-ої)

нас заохочуючим прикладом, а поведінка юнійного боса Гоффи і йому подібних відстрашують від такого роду демократії. Кінець - кінцем, кожний народ має такий уряд і таку політичну систему, які заслужив. Наші народи мають свої традиції та звичаї, і вони здібні створити свої власні форми політичного життя.

Югославський представник Рістіц назвав партійну систему Заходу перестарілою, а свою, комуністичну і однопартійну — проґресивною. Мовляв, наша партія заступає інтереси цілого народу, а не поодиноких груп.

Всі представники згаданих вище країн наголошували вимогу не пов'язувати американську економічну допомогу для їх країн з будьякими політичними ґарантіями та орієнтаціями.

Американські учасники цієї комісії, в тому числі й офіційні представники державного департаменту, обмежувалися, в основному, пізнаванням розумувань і арґументацій усіх вище згаданих представників, а не запереченням їх тверджень. Назагал можна було ствердити вирозуміння до з'ясовуваних чужинецькими дипломатами позицій, очевидно з різнівами, що їх доволі обережно висловлював дехто з дискутантів.

Голова Палатної Комісії за негайне збільшення армії ЗДА

Вашингтон. — Голова Палатної Комісії Збройних Сил конґресмен Карл Вінсон із здивуванням довідався, що стан армії ЗДА не має дозволеного законом числа вояків і офіцерів 870,000 тільки 856,-233. Він негайно повідомив про це голову Сенатської Підкомісії Видатків у військових справах сенатора Вілліса Робертсона, домагаючися збільшення числа вояків наземної армії, а то тим більше, що уряд думає про частинну мобілізацію Крайової Гвардії і армійських резерв, не дбаючи про те, щоб був повний стан вояків в активній службі. Гадають, що Сенат переведе слідство в цій справі. Стан армії нижчий від дозволеного стану на 14,000, а одночасно є в Конґресі проєкт про збільшення армії на 5,000. Сенатор Робертсон заявив журналістам, що він покликав на свідків генерала Мексвелла Тейлора, генерала Лаймена Лемніцера-голову Об'єднаних Шефів Штабу, та генерала Джорджа Г. Декера — шефа штабу армії. Всі вони мають зізнавати про особовий стан армії та про потребу його збільшення, — заявив сенатор Робертсон.

● Західня Німеччина зобов'язалась заплатити жидівській громаді в Римі 4,500,000 нім. марок себто кругло $1,500,000, як відшкодування за стягнену з римських жидів контрибуцію у висоті 50 кільо золота з часу нацистської окупації в Римі. Тодішнього нацистського шефа поліції в Римі, полк. Герберта Каплера, засуджено як воєнного злочинця ,на досмертну в'язницю.

Урочиста пленарна конференція УВАН у ЗДА присвячена пам'яті Агатангела Кримського

6 травня ц. р. відбулась урочиста пленарна конференція УВАН у ЗДА, що вшанувала пам'ять видатного українського ученого, орієнталіста і філолога, Агатангела Кримського.

Конференцію відкрив голова УВАН у ЗДА, проф. Ю. Шевельов, який сказав, що точна дата смерти А. Кримського невідома. Деякі совєтські джерела подають рік його смерти — 1942, інші — 1941 рік, липень, або серпень. Дня смерти ніде не зазначено. Ця неточність не випадкова. Протягом багатьох років А. Кримського на Україні не згадували, а цього року у „Вітчизні" з'явилась то про нього стаття, яка, хоч не згадує дня смерти, але робить з Кримського совєтського святого.

Тепер, відзначаючи 20-ліття з дня смерти Кримського, УВАН у ЗДА вшановує пам'ять великого вченого, при тому прагнучи не створювати іконописного образу, а об'єктивно оцінити його великі і різнобічні заслуги перед українською наукою.

Доповідь О. Пріцака: „Кримський як сходознавець"

1918 року А. Кримського призначено одним з перших академіків Історично-Філологічного Відділу новоствореної Української Академії Наук у Києві. Це перший репрезентант українського сходознавства, перший посередник між мусульманським світом і українцями.

О. Пріцак подав коротку біографію А. Кримського, що походив з бахчисарайських татар, але родина переселилась з Криму і майбутній учений народився в 1871 році у Володимирі Волинському, а дитинство провів у Звенигородці. А. Кримський закінчив Колегію Галагана в Києві, що була однією з кращих середніх шкіл на Україні. Серед учителів був П. Житецький, під впливом якого А. Кримський став філологом. Мусульманська культура цікавила його, як культура батьків і він поїхав учитися до Москви, до Лазаревського Інституту, де готували перекладачів для консулятів у країнах Близького Сходу. Ці викладачі в Інституті не були вченими, а лише практичними знавцями мов, тому А. Кримський не мав нагоди пройти доброї школи в галузі орієнталістики, що дещо позначилось на його дальшій діяльності. Кримський також закінчив історико-філологічний факультет Московського університету. В роках 1896-98 він перебував на Близькому Сході.

В 1898 році Кримський почав викладати у Лазаревському Інституті у Москві, де викладав протягом майже двадцяти років. Він став відомим на всю Росію популяризатором знань про мусульманський світ. Написав коло 900 статтей до Енциклопедій Брокгавза і Ефрона та Граната. Видав кілька університетських курсів, які були переробками праць західньо-европейських учених, але з цінними додатками і завважами Кримського. Серед українців він був зокрема відомий своїми перекладами поезій із східніх мов, які переважно друкував у галицьких журналах.

Після 1917 року Кримський писав лише українською мовою. Видав перші на Україні праці з орієнталістики, зокрема курс історії Персії, теж популяризаторського характеру.

В 1917 році Кримський переїхав до Києва і тут жив до смерти. В роках 1918-28 він був першим невідмінним секретарем Української Академії Наук, виявивши великий організаційний хист і відданість справі. В його руках була вся видавнича діяльність Академії, навіть жартома УАН називали — „Кримською Академією Наук". Та ця завзята організаційна і редакторська праця перешкодила Кримському в його власних наукових студіях.

Коли почався більшовицький наступ на Академію, А. Кримського зняли з відповідального посту, він навіть був одіозним ученим. В тридцятих роках Кримський, хоч живучи в Києві, робив дослідчу працю для ленінградських сходознавчих наукових осередків. Зокрема написав історію хозарів до X століття (коло 1.000 сторінок машинопису). В період 1932-41 Кримський надрукував одну лише статтю.

В 1939 році становище змінилось. Щоб використати популярність Кримського в Галичині, його обсипано всякими пільгами. Проте обставини його смерти, як і день її, невідомі.

Доповідь І. Левковича: „Кримський, як етнограф".

Етнографія також входила в коло зацікавлень А. Кримського. Він надрукував кілька статтей, де покликався на свої записи. Наприклад, він записував народні оповідання про Шевченка. В статтях використовував народні приповідки. Зберігся рукопис збірки Кримського народних арабських казок.

Друга ділянка — переклади етнографічних праць з західньо-европейських мов на українську. Містив рецензії на нові видання з етнографії.

Доповідь проф. Ю. Шевельова: „Кримський і українське мовознавство".

А. Кримський ніколи не працював над українським мовознавством систематично, проте багато праці вклав до розроблення окремих питань. Його діяльність у цій галузі можна розбити на три періоди:

1. В 90-их роках його цікавила не так історія української мови, як її нормалізація. Він друкував у „Зорі" статті на мовознавчі теми, зокрема писав про українську літературну мову, стоючи на позиціях, що вона має базуватися на селянській мові, зокрема на його рідної Звенигородщини.

2. На початку 20-го століття Кримський працював над історією української мови. Ця праця переважно складалася з полеміки з іншими ученими, які працювали над староруськими рукописами.

3. В часі перебування на посту неодмінного секретаря УВАН, Кримський брав активну участь у впорядкуванні української літературної мови, зокрема він співпрацював у складанні академічного словника української мови, був учасником правописних конференцій 1927 року, де займав позиції проти галицьких норм. Тут мав ряд здобутків, як наприклад, добився того, щоб „ся" писати разом з дієсловом. Брав участь у складанні словника української живої мови, був діяльним в Інституті української мови, зокрема впорядкував словник правничої термінології.

А. Кримський відзначався величезною ерудицією, а проте не лишив великої оригінальної праці Найцінніше з його спадщини — окремі екскурси. Життя штовхнуло його до організаційної праці, до складання підручників, до полеміки. Це було потребою дня, і Кримський захлинався у вирі щоденної праці. Він надзвичайно багато зробив для Української Академії Наук, вплинув на її розвиток.

Його деякі особисті риси, як хаотичність, народницькі впливи, дещо позначалися на його діяльності, але він зробив надзвичайно багато для розвитку української науки.

Доповідь Ю. Лавриненка: „Поетична і белетристична творчість Кримського".

Вісімнадцяти років Кримський надрукував свій перший твір у „Зорі" переклад поезії Нікітіна. Скоро після цього він надрукував переклад з перської мови. Він видав три книжечки поезій, але збірки його перекладів поетів сходу нема, хоч у цьому його найбільші літературні заслуги.

Сучасна критика не дооцінила значення перекладів Кримського, який збагачував українсьу літературу переспівами тюркських, арабських і перських поетів.

Прозові твори Кримського цікаві для пізнання української інтелігенції на переломі 19-20 століть.

Л. Д.

● **У Судані** арештовано двох колишніх прем'єрів, Абдуллаха Халіла та Ізмаїла ель Ажарі, як також колишнього міністра закордонних справ Мохаммеда Ахмеда Махгуба і ще кілька інших високопоставлених осіб. Всім їм закидається змову та очорнювання нинішнього режиму різними вигадками.

ЗІ СПОРТУ

Вдалий відбиванковий турнір в Ютиці, Н. Й.

8-го, 9-го липня відбувся в парку української католицької церкви в Ютиці, шістковий і трійковий відбиванковий турнір. Турнір зорганізувало місцеве УСТ „Сян" при повище згаданій церкві, настоятелем якої є відомий прихильник нашого спорту о. Богдан Смик. Гриць Гуцал і Марко Фалінський зайнялися організацією цього першого на терені Ютики турніру. В турнірі взяли участь: УСК Ню Йорк, УСТ „Сян" Ютика, УСТ „Сокіл" Сиракюзи, СУМА Рочестер і УВК Пасаїк (тільки в трійкових змаганнях). Із жіночох дружин приїхала тільки УСК Ню Йорк, що, немаючи противника з інших жіночих дружин, розіграла один сет проти юньйорів „Сяну" (8:15) і сет проти чоловіків „Сокола" із Сиракюз (10:15). Одначе поїздка жіночої дружини УСК-у до Ютики не була даремною. Вона додала охоти місцевим дівчатам зорганізувати і собі дружину відбиванки.

Цілий турнір і забава в суботу проходила в наскрізь дружній атмосфері, що нагадувала „добрі часи". Жаль тільки, що крім УСК Ню Йорк, і інші поважні спортові товариства не уважали за відповідне прислати свої дружини і допомогти нашим колеґам - спортовцям із Ютики в їхньому гарному почині. Цей турнір дає запоруку дальшого розвитку нашого спорту в Ютиці та околиці. Такі особи, як о. Смик, пп. Г. Гуцал і М. Фалінський, є запорукою цього. Крім цього, позитивна настанова місцевої української католицької парафії ще більше потверджує наші надії. В майбутньому інші Українські Клюби на Сході повинні піддержати задуми УСТ „Сян" Ютика. Їхнє перебування в Ютиці напевно зустрінеться з найкращим прийняттям, як це було в цьому турнірі.

УСК Ню Йорк здобуває перші місця в шісткових і трійкових змаганнях

Дружинові змагання шісток принесли перше місце і чашу Боба Ванамейкера чоловічій дружині УСК Ню Йорк, що в своїй основі мала чотирьох змагунів із „днів слави" відбиванки УСК-у. Сподіваємося, що турнір в Ютиці дасть почин до відродження „добрих днів" чоловічої відбиванки УСК-у. Склад УСК-у: Р. Гринішак (капітан), І. Сохан, І. Ольшанівський, О. Наливайко, Б. Плюйко, З. Матвінський.

Поодинокі висліди:

УСК Ню Йорк — УСТ „Сян" Ютика 2:1 (15:9, 14:16, 15:3).

УСК Ню Йорк — УСТ „Сокіл" Сиракюзи 2:0 (15:5,15:5.

УСК Ню Йорк — СУМА Рочестер 2:0 (15:2,15:8)

„Сян" — „Сокіл" 2:0 (15:4, 15:5)

„Сян" — СУМА 2:0 (15:7, 15:10).

„Сокіл" — СУМА 2:0.

Табеля шісткового турніру

Місце	Дружина	Сет	Точки
1.	УСК Ню Йорк	6:1	3:0
2.	УСТ „Сян" Ютика	5:2	2:1
3.	УСТ „Сокіл" Сир.	2:4	1:2
4.	СУМА Рочестер	0:6	0:3

Склад Дружини:

УСТ „Сян" Ютика: М. Фалінський, Ю. Величко, Г. Гуцал, Л. Смик, С. Хрищак, Г. Бушинов.

УСТ „Сокіл" Сиракюз: Я. Гринька, Г. Гринька, П. Голь, В. Луцан, П. Луцишин, К. Фалінський.

СУМА Рочестер: О. Лай, С. Кароль, Я. Злінчин, М. Падяк, В. Гладун, В. Пелюк.

УВК Пасаїк: Л. Лужняк, Ю. Бук.

УСК Ню Йорк (жінки): Я. Лютак, Т. Скоробогата, В. Шірай, В. Левицька, О. Гной, М. Осінська.

У фіналі трійкових змагань що в ньому взяло участь сім трійок, зустрінулися дві трійкові дружини УСК-у. УСК 1 (І. Сохан, О. Наливайко, Р. Гринішак) переміг УСК 2 (Б. Плюйко, І. Ольшанівський, З. Матківський) у двох сетах. Треба зазначити, що УСК 2 грав із контуженим Борисом Плюйком, а крім того, був змучений послідовними змаганнями в групі переможених (система мінус два).

Поодинокі висліди: Група Переможців:

УСК 1 — СУМА Рочестер 15:6, 15:4,

„Сян" — УСК2 15:7, 11:15, 17:15,

УВК Пасаїк — „Сян"2 15:11, 15:10,

УСК1 — „Сян1 15:11, 15:10

УВК Пасаїк — „Сокіл" 15:11, 15:10,

УСК1 — УВК Пасаїк 15:10, 15:1,

УСК1 — УСК2 (фінал) 15:6, 15:6.

Група переможених

УСК2 — СУМА Рочестер 15:4,

„Сокіл" — „Сян"2 15:0 (без гри),

„Сян" 1 — „Сокіл" 15:4,

УСК 2 — „Сян" 1 15:8,

УСК 2 — УВК Пасаїк 15:8 (півфінал).

У висліді трійкових змагань місця зайняли: 1. УСК 1, 2. УСК 2. 3. УВК Пасаїк 4. УСТ „Сян" 1, 5. „Сокіл", 6. СУМА Рочестер. 7. УСТ ‚Сян' 2.

В загальному турнір, коли мова про якість, гри, не стояв на високому рівні, Головною причиною цього було те, що крім УСК Ню Йорк і УВК Пасаїк, інші учасники ще грають за старими правилами. Турнір показав, що в нас існує відбиванковий матеріял. Це стосується УВК Пасаїк і головно господарів УСТ „Сян", що має всі дані бути доброю відбиванковою дружиною, в якій Марко Фалінський, рівночасно фундатор чаші для першуна трійок, має талант стати більш як пересічним відбиванкарем. Рівнож Л. Смик та Ю. Величко мають поважні можливості. В УСК Ню Йорк з великим успіхом дебютував Борис Плюйко і Зенон Матківський.

Суддювали: о. Смик, п. Ступницький і Р. Лисняк.

Роман Лисняк

Нові книжки

ПОВІСТІ И ОПОВІДАННЯ

Степан Риндик: ПРИГОДИ І ЛЮДИ (оповідання). Видано коштом і трудом Товариства Прихильників Творчости Степана Риндика. Шикаґо, 1960, мала 8°, стор. 396 + 4 нп.

Микола Приходько: ДАЛЕКИМИ ДОРОГАМИ. Повість для дорослих. В-во „Вільне Слово", Торонто, 1961, 8-ка. Том І, стор. 288; Том II, стор 294.

ПОЕЗІЯ

Остап Тарнавський: САМОТНЄ ДЕРЕВО. Поезії. Мистецьке оформлення Якова Гніздовського. Об'єднання Українських Письменників „Слово", Ню Йорк, 1960, 8-ка, стор. 96.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Богдан Кравців: НА БАГРЯНОМУ КОНІ РЕВОЛЮЦІЇ. До регабілітаційного процесу в УРСР. Суспільно-Політична Бібліотека, ч. VIII, В-во „Пролог", 1960, 16° стор. 63 + 1 нп.

МОВОЗНАВСТВО

О. Курило: УВАГИ ДО СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ. Видання п'яте. В-во „Нові Дні", Торонто, Онт., Канада, 1960, 8-ка, стор. 199 + 1 нп.

ІСТОРІЯ І СПОГАДИ

Lubomyr Wynar: DER URSPRUNG DER UKRAINISCHEN BUCHDRUCKERKUNST. — (Sonderdruck aus: "Wissenschaftliche Mitteilungen" der Ukrainischen Freien Universitaet in Muenchen. Heft Nr. 1959, 8°, Pp. 12.

І. Розгін: ВОЛОДИМИР Л. СИМИРЕНКО. Короткий нарис життя та наукової й громадської діяльности. УВАН. Серія: Українські вчені. Ч. 8-9. Вінніпеґ, Канада, 1959-1960, 8°, стор. 80 + 2 нп.

Степан Шах: МІЖ СЯНОМ І ДУНАЙЦЕМ. Спомини, частина І. В-во „Християнський Голос", Мюнхен, 1960, м. 8-ка, стор. 439 + 1 нп. + 14 стор. ілюстрацій.

Зиновій Книш: Б'Є ДВАНАДЦЯТА (спогади й матеріяли до діяння ОУН напередодні німецько - московської війни 1941 року). „Срібна Сурма", Торонто, 1960, 8° стор. 384.

ПЕДАГОГІКА

Український Конґресовий Комітет Америки. Шкільна Рада. ПРОГРАМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ. Видання Шкільної Ради, Ню Йорк — Филаделфія, 1960, 8-ка, стор. 94 + 2 нп.

МОРСЬКЕ ПЛАСТУВАННЯ. Організаційні й діяльностеві напрямні. Записки Українського Пластуна, ч. 29. Видання Головної Пластової Булави, Дітройт — Ню Йорк — Торонто, 1960, 8°, стор 27 + 1 нп.

АЛЬМАНАХИ І ЗБІРНИКИ

ЮВІЛЕЙНА КНИГА УКРАЇНСЬКОГО РОБІТН. СОЮЗУ. 1910-1960. Скрентон, 1960, м. 4°, стор. 332.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

П'ЯТНИЦЯ, 21-го ЛИПНЯ 1961:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 170, в год. 6:00 веч., в УНДомі, при 90 Фліт вул. — І. Грабар, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Збори Т-ва „Подільська Січ", Відд. 8, в год. 7:30 веч., в залі Клюбу, при 13 Washington St. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

СУБОТА, 22-го ЛИПНЯ 1961:

НЮАРК Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. „Чорноморська Січ", Відд. 14, в год. 7:00 вечора, в Січовім Домі — М. Отрок, секр.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая Відд. 5, в год. 7:00 веч., в церковній залі. — І. Сидор.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Піврічні Збори Т-ва ім. І. Франка, Від. 24, в год. 2:00 по пол., при 74 Герес Еве. — С. Бардачевський, секр.

Відійшли від нас
Члени Українського Народного Союзу:

БУЧИНСЬКА Катерина, нар. 1895 р. в пов. Зборів, членка 361 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, померла в липні 1961 року.

ЗОЗУЛЯ Василь нар. 1895 р. в Дворці, Валищь, член 158 Відділу УНСоюзу в Брукліні, Н. Й., помер 9-го липня 1961 року.

КОВАЛЬ Петро, нар. 1923 р. в Олесіві, пов Товмач, член 361 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер в липні 1961 р.

ЛЮСТЕР Рандольф Д., нар. 1941 р. в Елизабеті, Н. Дж., член 37 Від. УНСоюзу в Елизабеті, Н. Дж, помер 12-го липня 1961 року.

ЛУЖЕЦЬКИЙ Семен, народж. 1905 р. в Лужку Гор., пов. Самбір, член 367 Відд. УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., помер 1-го липня 1961 року.

МАКУХ Семен, народж. 1891 р. в Козлові, пов. Камінка Струмілова, член 146 Відд. УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер в липні 1961 року.

ОЛІЙНИК Клементина, нар. 1889 р. в Залізцях, пов. Зборів, членка 5 Відд. УНСоюзу в Асторії, Н. Й., померла 11 липня 1961 року.

ТАРАС Андрій, нар. 1880 року в Пристані, Жовква, член і секретар 406 Відд. УНСоюзу в Олифанті, Па., помер 8-го липня 1961 року.

ФАРИНЯК Марія, нар. 1869 року в Новосільцях, пов. Сянік, членка 20 Відд. УНСоюзу в Гемтремку, Миш., померла в липні 1961 року.

ШЕРЕМЕТА Текля, нар. 1878 року в Ободівці, пов. Збараж, членка 179 Відд. УНСоюзу в Ст. Люїс, Мо., померла в липні 1961 року

ВІЧНА ІМ ПАМ'ЯТЬ!

● РОЗШУКИ ●

Прошу
АНЮ СТЕЦЯК — САСИК
подати свою адресу:
Hala Drohomirecka-Kilar
304 East 5th Street
New York, N. Y.

Пошукується
МИХАЙЛА СИДОРА,
сина Михайла і Олени, родом з села Хоцень, пов. Ліско, Західня Україна. В 1949 р. перебував в Нюрнберґу, а працював в кухні американської армії. Хто знав би про нього, або він сам, прошу голоситись до братової:
Катерина СИДОР
502 — 3rd Street
Allentown, Pa., USA
Проситься інші газети про передрук.

Тарзан, ч.4680. Фона відходить!

Фона збудилася, і сіла, здригнулася, коли додумалася, що її добродій відійшов на лови.

Вона швидко злізла вниз по виноградній лозі, оплакуючи своє знехтування обов'язку...

Вона бігла і в розпачі кликала за Тарзаном, чужинцем в її світі, якого вона не поінформувала про терор!